

Using modern pedagogical technologies in choreographic education

Shahlo SAFAEVNA¹

Urgench branch of state academy of choreography of Uzbekistan

ARTICLE INFO

Article history:

Received October 2021

Received in revised form

15 October 2021

Accepted 15 November 2021

Available online

25 December 2021

ABSTRACT

This article discusses the application of advanced pedagogical technologies in the process of choreographic education. Also described in detail the positive effects of using interactive technologies in the process of teaching the subject "Uzbek dance".

2181-1415/© 2021 in Science LLC.

DOI: <https://doi.org/10.47689/2181-1415-vol2-iss11/S-pp222-226>

This is an open access article under the Attribution 4.0 International (CC BY 4.0) license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.ru>)

Keywords:

lesson,
science,
technology,
education,
choreography,
pedagogy,
method,
result.

Xoreografik ta'limdi zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanish

ANNOTATSIYA

Kalit so'zlar:
dars,
fan,
texnologiya,
ta'lim,
xoreografiya,
pedagogika,
metod,
natija.

Mazkur maqolada ilg'or pedagogik texnologiyalarni xoreografik ta'lim jarayonlariga tatbiq etish haqida so'z boradi. Shuningdek, "O'zbek raqs" fani bo'yicha o'tkaziladigan dars jarayonida interfaol texnologiyalardan foydalanishning ijobiy samarasi atroficha yoritib berilgan.

¹ Dean of the Faculty of the Urgench Branch State Academy of Choreography of Uzbekistan. Urgench, Uzbekistan.

Использование современных педагогических технологий в хореографическом образовании

АННОТАЦИЯ

Ключевые слова:

урок,
наука,
технология,
образование,
хореография,
педагогика,
метод,
результат.

В данной в статье, рассматривается, применение передовых педагогических технологий в процессе хореографического образования. Также подробно описаны положительные эффекты от использования интерактивных технологий в процессе обучения предмета «Узбекский танец».

Bugungi kundagi eng dolzarb masala va vazifa ta'lim standartlarini o'quv jarayoniga tatbiq etishdir. Xoreografiya sohasida ta'lim mazmunini isloh qilib, uni jahon ta'lim standartlariga muvofiqlashtirishda ilg'or pedagogik texnologiyalarni joriy etishga alohida e'tibor berilmoqda. Xususan, Kadrlar tayyorlash milliy dasturida "o'quv jarayonini ilg'or pedagogik texnologiyalar bilan ta'minlash" zarurligi ham alohida ko'rsatib o'tilgan.

Pedagogik texnologiya hozirda barcha pedagogik kasblar hamda ta'lim – tarbiya jarayonini tashkil qilish, boshqarish, nazorat qilish bilan bog'liq kasblarning asosini tashkil qiladi. Zamonaviy badiiy pedagogik texnologiyalardan barcha xoreografiya ta'lim sohasi pedagoglari xabardor bo'lishlari zarur.

Zamonaviy badiiy xoreografik ta'limni tashkil etishga qo'yiladigan muhim talablardan biri ortiqcha ruhiy va jismoniy kuch sarf etmay, qisqa vaqt ichida yuksak natijalarga erishishdir. Qisqa vaqt orasida muayyan nazariy va amaliy bilimlarni o'quvchi va talabalarga yetkazib berish, ularda raqs bo'yicha ko'nikma va malakalarni hosil qilish, shuningdek, o'quvchilarning sahnadagi faoliyatini nazorat qilish, ular tomonidan egal-langan bilim, ko'nikma va malakalar darajasini baholash o'qituvchidan yuksak pedagogik mahoratni hamda ta'lim jarayoniga nisbatan yangicha yondashuvni talab etadi.

Hozirgi kunda badiiy xoreografik ta'lim jarayonida interfaol metodlar, innovatsion texnologiyalar, pedagogik va axborot texnologiyalarini o'quv jarayonida qo'llashga bo'lган qiziqish, e'tibor kundan kunga kuchayib bormoqda. "O'zbek raqs" fani doirasida ham bir qator amaliy ishlar kuzatilmoxda. Dars mobaynida o'zlashtirilayotgan biror-bir milliy raqsni videolavhalar orqali tomosha qilish va mazkur xatti – harakatlarning talabalar tomonidan o'zlashtirilishi kabi interfaol uslublarni doimiy qo'llash zarur.

Shu vaqtgacha an'anaviy ta'limda o'quvchi, talaba faqat tayyor bilimlarni egallashga jalgan bo'lsa, zamonaviy texnologiyalar ularni egallayotgan bilimlarini o'zları qidirib topishga, mustaqil o'rganishga, tahlil qilishga, hatto, yakuniy xulosani ham o'zi chiqarishga o'rgatmoqda. "O'zbek raqs" fani o'qituvchisi esa bu jarayonda talabaning ijodkor sifatida rivojlanishi, shakllanishi, bilim olishi va tarbiyalanishiga sharoit yaratib beruvchi va, shu bilan bir qatorda, boshqaruvchi, yo'naltiruvchi shaxs sifatida auditoriyaga kirib kelmoqda, xolos. Shuning uchun xoreografiya ta'limida zamonaviy badiiy xoreografik ta'lim va o'qitish metodlari, interfaol metodlar, innovatsion texnologiyalarning o'rni kuchayib bormoqda.

Shuni alohida ta'kidlab o'tish kerakki, har qanday texnologiya badiiy xoreografik ta'limning yangi mazmunini shakllantiruvchi tamoyillarga asoslanadi va o'quvchi shaxsini tarbiyalash, unda mehnat va muayyan yo'naliislarda ijodiy ko'nikmalarni hosil qilishga

qaratiladi. Badiiy xoreografik ta’lim jarayonining faol subyektlari o‘qituvchi va o‘quvchi yoki talaba bo‘lib, ularning hamkorlikdagi faoliyatlari muayyan mavzu (masalan, o‘zbek milliy raqlari) bo‘yicha kam kuch va vaqt sarflangan holda nazariy, ijodiy va amaliy bilimlarni chuqur o‘zlashtirish imkonini beruvchi jarayonning umumiyligi mohiyatini tavsiflaydi.

O‘qituvchining faol samarali faoliyat ko‘rsatishiga yo‘naltirilgan badiiy xoreografik ta’lim jarayonining metodik ishlanmasidan farqli ravishda, badiiy, ijodiy ta’limning pedagogik texnologiyasi o‘quvchilarga qaratiladi, shuningdek, ularning shaxsiy va o‘qituvchi bilan birgalikdagi faoliyatini hisobga olgan holda muayyan ijodiy asarni o‘zlashtirishga sharoit yaratadi. Masalan, biror milliy raqsni o‘zlashtirish davomida barcha to‘plangan axborotlarni o‘quvchiga taqdim etadi.

Sahnalashtirish jarayoniga nisbatan ijodiy yondashuv muayyan sohalarda islohotlarni tashkil etish, ularning muvaffaqiyatini ta’minalash, erishilgan yutuqlarni boyitib borish kabi maqsadlarga erishishning samarali omili sifatida namoyon bo‘ladi.

Badiiy asarni sahnalashtirish, masalan, biror raqsning yaratilishida zamonaviy, ilg‘or, yuksak texnologiyalarning tatbiq etilishi bir qator shartlar asosida kechadi, xususan, ilm-fan hamda raqsshunoslikning so‘nggi yutuqlariga tayanish, moliyaviy ta’mimat va yuksak darajadagi kasbiy mahoratga ega malakali mutaxassislarning mavjudligi bu boradagi yutuqlarni kafolatlaydi.

“O‘zbek raqs” fanini olib borishda qo‘llaniladigan pedagogik texnologiya o‘quvchilarning tayyorgarlik darajasiga, ularning axborotlar bilan tanishganlik va amaliy tayyorgarligiga moslangan bo‘lishi lozim. Fanni olib borishda o‘quvchilarning bilim orttirish faoliyatini kuchaytirish usullari, asosan, u yoki bu muammoni yechish yo’llarini izlashda taxminiy erkin fikr almashinish dialogi asosida ko‘riladi.

Ayniqsa, keng tarqalgan va o‘ziga xos xususiyatga ega bo‘lgan ta’limning faol usullariga quyidagilar kiradi: suhbat, munozara, ta’limiy o‘yinlar, loyihalash usuli, muammoli usul, miyaga hujum va boshqalar.

Interaktiv (Interactive) – dialogli ta’limda o‘qituvchi va o‘quvchi o‘rtasidagi (talaba va kompyuter) o‘zaro harakatni amalga oshiruvchi dialogli ta’lim. Interfaollik darajasi qanchalik yuqori bo‘lsa, badiiy-xoreografik ta’lim jarayoni ham shunchalik samarali bo‘ladi.

Zamonaviy metodlar yoki interfaol usullar, o‘qitishning samarasini oshirishga yordam beruvchi texnologik treninglar o‘quvchilarda mantiqiy, ijodiy, tanqidiy, mustaqil fikrlashni shakllantirishga, qobiliyatlarini rivojlantirishga, raqobatbardosh, bo‘lajak yetuk mutaxassis bo‘lishlariga hamda mutaxassisiga kerakli bo‘lgan kasbiy fazilatlarni tarbiyalashga yordam beradi.

O‘qituvchi fanni olib borishda qo‘llagan interfaol metodlarni tanlash mezoni – ularning ta’lim va tarbiya, rivojlantirish masalalarini yechishga yuqori yo‘nalganligidir. Bu mezon turli xil metodlarni u yoki bu doiradagi vazifalarni yechish imkoniyatlarini baholash yo‘li bilan joriy etiladi, chunki ijtimoiy tajriba elementlarini o‘zlashtirishda ularning imkoniyatlari turlichadir.

Zamonaviy ta’limni tashkil etishga qo‘yiladigan muhim talablardan biri ortiqcha ruhiy va jismoniy kuch sarf etmay, qisqa vaqt ichida yuksak natijalarga erishishdir.

Bugungi kunda bir qator mamlakatlarda o‘quvchilarning o‘quv va ijodiy faolliklarini oshiruvchi hamda ta’lim-tarbiya jarayonining samaradorligini kafolatlovchi interfaol metodlarni qo‘llash borasida katta tajriba to‘plangan bo‘lib, ushbu tajriba asoslarini tashkil

etuvchi metodlar i n t e r f a o l m e t o d l a r nomi bilan kiritilmoqda. Quyida ta'lim amaliyotida foydalaniyatgan interfaol metodlardan bir nechtasining mohiyati va ulardan foydalanish borasida so'z yuritamiz:

Interfaol uslubda dars jarayoni tashkil etilganda:

- o'quvchining o'zaro faolligi oshadi, hamkorlik, ijodkorlikda ishlash ko'nikmalari shakllanadi;
- o'quv, reja, dastur, darslik, standart, me'yor, qo'llanmalar, mavzu mazmuni bilan ishlash malakalari shakllanadi;
- ta'lim mazmunini, ma'rzasini mustaqil mutolaa qilish, ishlash, o'zlashtirish kundalik shaxsiy ishlariga aylanadi;
- o'quvchi erkin fikr bildirish, o'z fikrini himoya qilish, isbotlay olish, tasdiqlay olishga odatlanadi;
- eng muhimi, o'quv jarayonida didaktik motivlar vujudga keladi.

Ya'ni o'quvchining ehtiyoji, xohish-istagi qondiriladi. O'qish-o'rganish jarayonida uning manfaatdorligi oshadi. Bu holat o'quvchini o'quv maqsadlariga erishishda yuqori bosqichga ko'taradi. O'qitish mazmunini yaxshi o'zlashtirishga olib keladi. O'z vaqtida o'qituvchi va o'quvchilar orasida ta'limiy aloqalar o'rnatiladi. O'qitish usullari badiiy-xoreografik ta'lim jarayonida turli xil ko'rinishlarda kechadi.

O'quv jarayonida o'quv ehtiyojini qondirish bilan birgalikda yuqori motivatsiyaga ega bo'ladi. O'quvchilarda o'zaro axborot berish, olish, qayta ishlash orqali o'quv materiali yaxshi o'zlashtiriladi.

Talabada o'zaro muloqotga kirishish, fikr bildirish, fikr almashinish ko'nikmalari shakllanadi.

O'quv jarayonida – o'quvchining o'z-o'ziga baho berishi, tanqidiy qarashi rivojlanadi. O'quvchi uchun dars qiziqarli va mazmunli o'qitilayotgan fanga aylanadi, o'qish jarayoniga ijodiy va mustaqil yondashishga harakat qiladi va har bir daqiqani g'animat deb biladi. Muhimi ularda:

- o'quv mehnatiga o'zida xohish-istak uyg'ota olishga;
- har qanday vaziyatda faollik ko'rsata olishga;

– ayniqsa, hozirgi tezkor axborot manbalaridan unumli foydalana olishga ko'nikmalari shakllanadi. Shuning uchun ham hozirgi kunda o'quvchining o'z-o'zini rivojlantirish texnologiyasini yaratish pedagogika va didaktika fanlari oldida o'z yechimini kutayotgan dolzarb muammolardandir.

Badiiy-xoreografik ta'lim jarayonida interfaol metodlardan foydalanishning amaliy asoslari, pedagogik jarayonni loyihalash texnologiyasining umumiyligi mohiyati, interfaol darslarda o'quvchilarning bilim olish faoliyatlarini tashkil etish yo'llari, interfaol metodlar va ulardan badiiy-xoreografik ta'lim jarayonida foydalanish tajribalari keng yoritib berilgan.

Interfaol darslarda o'quv-biluv faoliyatini guruhlarda tashkil etishning o'ziga xos xususiyatlari, interfaol metodlar va ularning turli usullari trening asosida o'rganilgan.

Interfaol metodlarni ta'lim jarayonlarida qo'llash, avvalo, o'qituvchilarni shu jarayonga tayyorlash va malakasini oshirishdan boshlanadi. Buning uchun o'qituvchilarni tayyorlashda interfaol seminar, trening, maxsus maqsadli kurslar, doimiy harakatdagi ta'lim jarayonlarini tashkil qilish maqsadga muvofiqdir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Avdeyeva L.A. Ozbek Milliy raqsi tarixidan. – Тошкент: Mukarrama Turgunboeva nomidagi “O’zbekraqs” milliy raqs birlashmasi, 2001 й.
2. Sayfullaeva D., Kazakbaeva Z. O’zbek raqs san’ati tarixi va raqs sahnalashtirish sirlari. – Toshkent: “Voris nashriyoti”, 2006y.
3. R. Dosmetova N. Abraykulova Raqs darslik – Т.: “Barkamol fayz media”, 2017. – B. 160.
4. Абрайкулова Н. Рақс жамоаси билан ишлаш услубиёти. – Т.: Абдулла Қодирий номидаги халқ мероси нашриёти, 2003 й.